

Силабус курсу
Культура української наукової мови

Ступінь вищої освіти: доктор філософії (PhD)
Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність: 053 Психологія
Освітньо-професійна програма «Психологія»
Рік підготовки – 1, семестр – 2
Компонент освітньої програми: обов'язкова дисципліна
Кількість кредитів – 3
Дні занять: понеділок, 14.20-15.40, середа, 15.55-17.15, ауд. 62
Консультації: четвер, 14.05, ауд. 63
Мова викладання: українська

Керівник курсу

доктор філологічних наук, професор Струганець Любов Василівна

Контактна інформація: lyubovstruhanets@yahoo.com
(0352) 43 58 65 – деканат факультету філології і журналістики

Опис дисципліни

Мовна якість наукової продукції суттєво впливає на її теоретичну і практичну цінність. Стилiстично довершений науковий текст забезпечує засвоєння інформації, підтримує увагу читача або слухача, змінює погляди та переконання. Виробленню комунікативно досконалої наукової мови сприятиме курс «Культура української наукової мови». Мета дисципліни – удосконалити мовнокомунікативну компетентність здобувача наукового ступеня доктора філософії:

- покращити вміння використовувати виражальні засоби української наукової мови для успішної презентації та обговорення результатів своєї наукової роботи в усній та писемній формі;
- виробити здатність здійснювати комплексні дослідження на основі високого рівня володіння державною мовою, застосовуючи сучасні інформаційні та комунікаційні технології;
- розвинути комунікативну здатність до участі в роботі вітчизняних та міжнародних дослідницьких колективів, до викладацької діяльності в закладах вищої освіти.

Предмет навчальної дисципліни – нормативний, комунікативний, етичний параметри наукової мови.

Навчальний контент

Години			Теми	Результати навчання	Завдання
лекції	прак-тичні	самос-тійна робота			
2	4	12	Тема 1. Академічне письмо. Академічна доброчесність.	Трактувати поняття «наукова мова» як комунікативний феномен. Оперувати поняттями «науковий стиль», «науковий текст», «академічна комунікація»,	Питання для обговорення, вправи, тести, презентації,

				«академічне письмо», «текст науковий (академічний) первинний» «текст науковий (академічний) вторинний». Виокремлювати аспекти культури наукової мови: нормативний, комунікативний, етичний. Осмислювати академічну доброчесність як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень. Знати види порушень академічної доброчесності, нормативні документи щодо академічної доброчесності. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію державною мовою.	кейси.
2	4	12	Тема 2. Нормативність української наукової мови. Галузева термінологія.	Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі державною мовою для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі досліджень та міждисциплінарних досліджень. Володіти мовними засобами наукового тексту, дотримуватись структурно-мовних типів норм. Осмислювати поняття «критерії літературної норми», «нормування», «кодифікація». Знати і використовувати академічні лексикографічні праці. Володіти загальномовною, загальнонауковою й власне спеціальною терміною лексикою в науковому тексті. Осмислювати національномовну специфіку українського наукового терміна, процеси відродження репресованих термінів, роль та місце іншомовних термінів у терміносистемах, специфіку синонімії і варіантності	Питання для обговорення, вправи, тести, презентації, кейси.

				в сучасній українській науковій термінології. Критично ставитись до термінологічного псевдоноваторства. Активно використовувати термінологічні словники.	
2	4	12	Тема 3. Комунікативні ознаки наукового тексту.	Осмислювати взаємодію і взаємозалежність комунікативних ознак мови у науковому тексті. Удосконалити здатність використання таких комунікативних ознак, як: точність мови, логічність мови, чистота мови, образність мови, багатство мови, різноманітність мови, доречність мови, доступність мови, достатність мови, стислість мови, змістовність мови, ясність мови, емоційність мови, естетичність мови, дієвість мови.	Питання для обговорення, вправи, тести, презентації, кейси.
2	4	12	Тема 4. Жанри наукових текстів.	Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною мовою в усній та писемній формі: продукувати і грамотно оформляти різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог. Оволодіти технологією аналізу наукового тексту. Знати правила опрацювання наукових джерел, композицію писемного наукового тексту. Уміти підготувати план, конспект, тези, анотацію, реферат, рецензію, відгук. Формувати вміння підготувати наукову статтю, дисертацію, монографію, підручник, посібник; редагувати наукові тексти; впорядковувати науково-довідковий апарат (передмова, післямова, примітки і виноски, коментарі, бібліографічні елементи, покажчики, додатки, таблиці, умовні скорочення). Удосконалити вміння оформляти бібліографію, користуватись електронними каталогами, науково-метричними базами даних і сервісами для полегшення укладання бібліографії.	Питання для обговорення, вправи, тести, презентації, кейси.
2	4	12	Тема 5. Культура усної наукової мови.	Розвивати вміння презентувати наукові здобутки українською мовою у формі наукової доповіді, виступу. Якісно готувати	Питання для обговорення, вправи, тести,

				електронну презентацію наукового виступу. Дотримуватись академічного етикету. Володіти вмінням брати участь у науковому діалозі, дискусії. Опанувати виражальні можливості наукового стилю. Осмислювати поняття «авторська індивідуальність», «експресивність, простота й дохідливість наукового тексту».	презентації, кейси.
10	20	60	Всього		

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОНП	Програмні компетентності
ЗК 3	Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.
ЗК 7	Здатність до участі в роботі вітчизняних та міжнародних дослідницьких колективів
ФК 7	Здатність до лінгвокреативної діяльності в науково-інноваційній сфері
ФК 8	Здатність до викладацької діяльності в межах спеціальності «Філологія».
	Програмні результати навчання
ПРН 3	Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.
ПРН 9	Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень.
ПРН 10	Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземною мовами в усній та писемній формі: продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо).
ПРН 11	Організовувати викладання філологічних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасної вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, використовувати різноманітні форми організації навчальної діяльності студентів, діагностики, контролю та оцінки ефективності навчальної діяльності.

Літературні джерела

1. Бацевич Ф., Кочан І. Лінгвістика тексту: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 316 с.
2. Бук С. 3000 найчастотніших слів наукового стилю сучасної української мови / наук. ред. Ф. С. Бацевич. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 192 с.
3. Гриджук О. Є. Фахова термінологія: навчальний посібник. Львів: НЛТУ України, 2016. 403 с.
4. Дашенко Н. Л. Науковий текст: оформлення й редагування: навчальний посібник. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2015. 431 с.

5. Єрмоленко С. Я. Нариси з української словесності: стилістика та культура мови. Київ: Довіра, 1999. 431 с.
6. Коваль А. П. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Структура наукового тексту: монографія. Київ, 1969. 306 с.
7. Колоїз Ж. В. Українська наукова мова: практикум. Кривий Ріг: КДПУ, 2017. 135 с.
8. Кочан І. М. Українська наукова лексика: міжнародні компоненти в термінології: навчальний посібник. Київ: Знання, 2013. 294 с.
9. Культура мови: від теорії до практики: монографія / Л. Струганець, О. Бобесюк, О. Веремчук та ін.; за ред. Л. Струганець. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015. 220 с.
10. Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі. Київ: Видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 607 с.
11. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: навчальний посібник / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
12. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
13. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.
14. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
15. Шкіцька І. Ю. Основи академічної доброчесності: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 64 с.
16. Bailey S. Academic writing: a handbook for international students. London, New-York: Routledge, 2011. 314 p.
17. Publication Integrity and Ethics. URL: <http://www.integrity-ethics.com/>.

Інтернет-джерела

1. <http://www.mova.info>
2. <http://www.novamova.com.ua>
3. <http://www.ulif.org.ua>
4. <https://r2u.org.ua/>
5. <https://slovnyk.ua/>
6. <http://tnpu.edu.ua/naukova-robota/akadem-chna-dobrochesn-st.php>

Політика оцінювання

- *Політика щодо дедлайнів та перескладання.* Роботи, які здано з порушенням термінів без поважних причин, буде оцінено на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модуля відбувається за наявності поважних причин.
- *Політика щодо академічної доброчесності.* Письмові роботи викладач перевіряє на наявність плагиату і допускає до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час модульних робіт та екзаменів заборонено (у т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час онлайн-тестування (наприклад, у програмі MOODLE).
- *Політика щодо відвідування.* Відвідування занять є обов'язковим компонентом освітнього процесу. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування, участь в представленні соціального проєкту) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Тема 1	10
Тема 2	15
Тема 3	15
Тема 4	15
Тема 5	15
ІНДЗ (редагування наукового тексту)	20
Модульний контроль (теми 1-5) – завдання, тести	10

До силабусу додано такі матеріали:

- 1) навчально-методичний комплекс (лекційний матеріал, завдання для практичних занять, сформульована тематика ІНДЗ, завдання для модульного контролю);
- 2) електронний навчально-методичний комплекс у системі MOODLE.